

מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ח', תשע"ד (2014)

מבחן המיצ"ב הפנימי נועד לספק למורי המקצוע עברית כלי הערכה הנוסף על כלי ההערכה המשמשים אותם בבית הספר לאורך השנה.

המבחן משקף את הידע והמיומנויות הנדרשים מתלמידי כיתות ח' לפי נושאי הלימוד, ולכן התובנות הפדגוגיות מבדיקת המבחנים יוכלו לסייע לצוות הוראת המקצוע בבית הספר לשפר את ההוראה והלמידה בכיתה.

במבחן נבדקים שלושה תחומים על-פי המפורט להלן:

- 1. הבנת הנקרא** – התחום נבדק באמצעות טקסטים מסוגות שונות, מסוגים שונים, בנושאים מגוונים ובהיקפים שונים, ובעקבותיהם שאלות "פתוחות", "סגורות" ומסוג "רב-בררה". באמצעות השאלות נבדקים הממדים השונים של הבנת הנקרא המפורטים בטבלה ובנספח שלהלן. כל אחד מן הממדים נבדק באמצעות שאלות ברמות קושי שונות.
- 2. הבעה בכתב** – התחום נבדק באמצעות מטלות כתיבה בפרק הבעה בכתב, וגם באמצעות חלק מן השאלות בפרקים של הבנת הנקרא. מטלות הכתיבה נבדקות על-פי ממדי ההערכה המפורטים בטבלה ובנספח שלהלן.
- 3. לשון ומטה לשון** – התחום נבדק בזיקה לטקסטים הנכללים בפרקים של הבנת הנקרא ובזיקה למטלות הכתיבה.

תחום	נושאים	ממדים	משקל יחסי	הערות
1. הבנת הנקרא	- סוגי הטקסטים - טקסט מידע (כגון טקסט מתוך אנציקלופדיה וטקסט מתוך כתב-עת) - טקסט טיעון (שכנוע) - טקסט שימושי (כגון דף הוראות ועלון מידע)	<u>ממדי הבנה*</u> - איתור מידע מפורש וארגונו מחדש (אחזור) פרשנות והיסק של מידע שאינו מפורש - הערכה וביקורת	כ-55%	- היקף כל טקסט עד 700 מילים. - ייתכנו גם טקסטים נלווים, רציפים ולא רציפים (כגון תמונה, טבלה, גרף והערות שוליים).
2. הבעה בכתב	- מטלות הכתיבה - סיכום - כתיבת טיעון (כגון חוות דעת ומכתב תגובה)	<u>ממדי הערכה*</u> - הבנת המטלה - תוכן ומבנה לשון	כ-30%	- כתיבת הסיכום מוסבת לטקסט אחד או לכמה טקסטים לפי דרישת המטלה. - כתיבת הטיעון היא בזיקה לטקסט או לגרין.
3. לשון ומטה לשון	- מערכת הצורות (מבנה מילים ומשמעותן) - תחביר - פיסוק - שם המספר	<u>ממדי הערכה</u> זיהוי הבנה המרה תקינות	כ-15%	- השאלות כוללות מונחים דקדוקיים, אך אין נדרשת הגדרתם. - ייתכנו שאלות הקשורות לשימוש במילון.

* ראו פירוט בנספח שלהלן.

נספח למפרט

1. הבנת הנקרא – ממדי ההבנה

א. איתור מידע מפורש וארגונו מחדש (אחזור) (כ-30%)

- איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים
- זיהוי קשרים לוגיים גלויים (כגון זמן, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט הסתייגות והשוואה)
- זיהוי של רכיבי מבנה הגלויים בטקסט
- ארגון אחר של פרטי המידע בטקסט (כגון סידור מידע ברצף או שיבוץ מידע בטבלה)

ב. פרשנות והיסק של מידע שאינו מפורש (מיזוג ופרשנות) (כ-50%)

- הבנת הנושא העיקרי
- הבנת הרעיון המרכזי בטקסט
- הבנת רעיונות שונים בטקסט (לרבות רעיונות המנוסחים בשלילה או המנוגדים לציפיות)
- הבנת מטרת הטקסט
- הבנת עמדתו של כותב הטקסט
- הבנה של עמדות שונות המוצגות בטקסט
- הבנת קשרים לוגיים שאינם גלויים בין משפטים ובין פסקות בטקסט
- הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך ההקשר
- הבנה של אזכורים שונים המופיעים בטקסט
- מיון פרטי מידע ויצירת קטגוריות (הכללה)
- השוואה בין רעיונות, בין מאפיינים או בין פרטי מידע אחרים
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט המרכזי עם פרטי מידע מן הטקסטים הנלווים
- הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו
- הבנת תפקידם של רכיבי מבנה שאינם גלויים בטקסט
- הבנת תפקידיהם של אמצעים לשוניים-רטוריים
- הבנת תפקידיהם של הסימנים הגרפיים הנלווים לטקסט (כגון כוכבית, הדגשות ואיורים)

ג. הערכה וביקורת (כ-20%)

- הערכת תוכן הטקסט ומבנהו וביקורת עליהם, בליווי הנמקה
- הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה (כגון התאמת הלשון לסוגה ולמטרות הכותב)
- הערכת עמדות שונות המוצגות בטקסט וביקורת עליהן
- השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקורא
- יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים
- העלאת השערות בנוגע לטקסט על סמך ידע כללי

2. הבעה בכתב – ממדי ההערכה

א. הבנת המטלה (20%)

- כתיבה על הנושא הנדרש במטלה
- היענות למאפייני הסוגה
- כתיבה בהיקף הנדרש

ב. תוכן ומבנה (50%)

- מיצוי התוכן: פירוט במידה הראויה להבהרת הנושא בהתאם להנחיות המטלה
- הימנעות ממידע עודף וממידע לא רלוונטי
- יצירת טקסט עצמאי (שאינו מהוקשר = טקסט המכיל את המידע הדרוש לנמען כדי להבין במה דברים אמורים)
- יצירת לכידות רעיונית בטקסט
- שימוש באמצעי קישור הולמים ומגוונים

ג. לשון (30%)

- אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות
- תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקין במילות יחס ובמילות קישור
- פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק
- כתיב נכון (למעט כתיב מלא וחסר)
- משלב לשון ההולם את הנסיבות התקשורתיות

3. לשון ומטה-לשון – פירוט הנושאים

- אוצר מילים: התמצאות במילון
- תצורה (שורש ותבנית)
- חלקי הדיבור: פועל, שם עצם, שם פעולה, שם תואר, כינוי גוף, מילות יחס, מילות קישור
- פועל: פעיל, סביל, שם פועל, זמני הפועל
- הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר (יידוע וריבוי)
- סימני הפיסוק (למעט פסיק): הבנה ושימוש
- שם המספר: מספר מונה (לצורך מניה, לצורך ציון תאריכים ולציון הסתמיות)
- כתיב נכון